

بسم الله الرحمن الرحيم

سری جدید سوالات تدبیر - میان ترم (۱)

محدوده: سوره ناس تا زلزال

۱. زمان پاسخگویی تا روز دوشنبه ۱۴ فروردین ماه ۱۳۹۱ است.
۲. پاسخ دادن به این سوالات برای همه کاربران آزاد است و نتایج، به امتیازهای کاربری افزوده می شود. اما برای اعضای کلاس های هفتگی تدبیر، به طور جداگانه نیز محاسبه می شود.
۳. پاسخ نامه تشریحی سوالات، بعد از پایان هر دوره، به نمایش در می آید تا اشکالات معلوم شود. افرادی که نسبت به پاسخی اعتراض داشته باشند، می توانند سوال خود را از طریق «تماس با ما» منتقل نمایند.
۴. استفاده از کتاب مجاز نیست اما استفاده از قرآن بدون ترجمه، بلامانع است.
۵. از همه متدبرین گرامی دعوت می شود که برای امتحان های بعدی، سوال های تستی مناسبی را طراحی نمایند تا به این وسیله هم خودشان بهره بیشتری ببرند و هم در ارتقای کیفیت آزمون ها، جامعه مجازی را کمک نمایند.
۶. در پاسخنامه، رنگ ها به این ترتیب است:

a. زرد: پاسخ صحیح

b. سبز: پاسخ تشریحی سوال

c. آبی آسمانی: سوالاتی که قبلا طرح شده بود.

d. بنفش: سوالاتی جدید

سوالات

۱. چرا در سوره مبارکه «ناس» کلمه «ناس» تکرار شده است؟

- برای این که نشان دهد در همه وسواس ها، خداوند حمایت گر انسان هاست.
- برای این که محور اصلی این سوره مردم هستند.
- برای آهنگین شدن سوره است.
- برای این که نشان دهد از بین دو نوع وسوسه گر «جن» و «ناس»، «ناس» مهم تر است.

پاسخ: گزینه ۱ صحیح است. خداوند در این سوره نام خود را سه بار می آورد و آن را به «ناس» اضافه می کند تا به او نشان دهد که در این شر وسواس، خداوند حمایتگر و پشتیبان انسان است و پناه بردن به او برای انسان کفایت می کند.

۲. کدام گزینه دلیل این که چرا در سوره مبارکه ناس، خداوند با نام های مختلف یاد شده است، نیست؟

○ زیرا این نام‌ها ابعاد مختلف پناهندگی را ذکر می‌کند که یکی ولایت خاص، یکی ولایت عام و دیگری نیاز فطری به ولی و سرپرست را معرفی می‌کند.

○ زیرا جایگاه وسوسه دل انسان است و این تکرار موجب می‌شود که دل انسان از یاد خدا پر شود و از جولان وسوسه بکاهد.

○ زیرا می‌خواهد عظمت پناهگاه را نشان دهد و به همین خاطر نام‌های مختلف خداوند را در کنار ناس آورده تا این عظمت معلوم شود. یعنی چون «ناس» بزرگ است، «رب» نیز بزرگ می‌شود.

○ زیرا وسوسه دارای طبقات مختلف است و مراتب مختلف نام‌های خداوند، این طبقات را پوشش می‌دهد.

پاسخ: گزینه ۳ صحیح است. اینکه بعد از کلمه «رب»، کلمه «ناس» بیاید، به عظمت مفهوم رب چیزی اضافه نمی‌کند. در مورد کلمه «ملک» و «اله» نیز این مطلب صحیح است.

۳. چرا در سوره مبارکه «فلق» به «خداوند سپیده‌دم» پناه می‌بریم؟

○ زیرا همان‌طور که خداوند تاریکی شب را می‌شکافد، تاریکی شر را نیز از بین می‌برد.

○ زیرا خداوند در سپیده‌دم رحمت خود را بر بندگان می‌گستراند.

○ زیرا همان‌طور که انسان به سپیده‌دم پناه می‌برد، به خدای سپیده‌دم نیز پناه می‌برد.

○ زیرا بیشتر شرها (شب، جادو و حسد) در هنگام سپیده‌دم تاثیر می‌کند.

پاسخ: گزینه ۱ صحیح است. کتاب ششم، صفحه ۴۹: زیرا همان پروردگاری که تاریکی شب را می‌شکافد و روشنایی صبح را در دل آن پدید می‌آورد، هموست که می‌تواند تاریکی شر را بشکافد و روشنایی خیر را در دل آن پدید آورد.

۴. چرا در سوره مبارکه «فلق» از بین همه شرهای موجود، سه شر «تاریکی»، «زنان جادوگر» و «حسود» را برمی‌شمرد؟

○ زیرا این سه شر، شرهایی هستند که انسان هر چقدر هم که رشد کند، نمی‌تواند پناهگاهی از آن‌ها برای خود بسازد.

○ زیرا این سه شر دارای وجه اشتراکی هستند و آن «ظلمت» است.

○ زیرا این سه شر با هم ارتباط دارند؛ به این صورت که زنان جادوگر و حسودان با استفاده از تاریکی شب، شر می‌رسانند.

○ زیرا این سه شر نماد همه شرهایی هستند که در عالم وجود دارد و در واقع پناه بردن از این سه، پناه بردن از همه شرهای خلقت است.

پاسخ: گزینه ۱ صحیح است. کتاب ششم، صفحه ۵۰: «با توجه به شر برخی پدیده‌ها می‌توان فهمید که برای حفظ خویش از شر مخلوقات، چقدر عاجز و ناتوانیم. کافی است به تاریکی، سحر و حسادت توجه کنیم... اینجا دیگر اسباب و عوامل خدادادی پناه جستن از خطر، به کار نمی‌آید. فرصت مناسبی تا ناتوانی خویش را با همه وجود دریابیم و به دنبال پناه و پناهگاه حقیقی باشیم.»

۵. کدام گزینه در مورد سوره مبارکه «اخلاص» صحیح نیست؟

○ در آیه اول و دوم، صفات توحیدی خداوند را بیان می‌کند و در آیه سوم و چهارم شرک را از او نفی می‌نماید.

○ به جای اثبات خداوند، صفات او را بیان می‌کند تا او را بهتر بشناسیم.

○ در چهار آیه کوتاه، با بهترین بیان وجود خداوند را ثابت می‌کند.

○ با ساده‌ترین و عمیق‌ترین بیان، ویژگی‌های خداوند را در جامع‌ترین بیان به اثبات رسانده است.

پاسخ: گزینه ۳ صحیح است. وجود خدا امری بدیهی است و نیازمند اثبات نیست. از این رو در سوره توحید به جای اثبات خدا، می‌کوشد که او را بشناسد، نه این که اثبات کند.

۶. در سوره مبارکه «اخلاص» کدام آیه است که با توجه به آن، سایر صفات خداوند در آیات دیگر قابل برداشت است؟

- قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ
- اللَّهُ الصَّمَدُ
- لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ
- وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

پاسخ: گزینه ۱ صحیح است. احد یعنی نه در عالم واقع دومی دارد و نه در تصور دومی برای او متصور است زیرا در هر دو حالت محدود می‌شوند و این برای خداوند صحیح نیست: «خدا یکی است که نه در واقعیت و نه در ذهن، دوم ندارد و در شمار اعداد نمی‌گنجد. جای تردید نیست که احد، صمد است، چون احد مرزی ندارد و وجودی در ورای آن تصور نمی‌گردد تا بخواهد نیاز او و مخلوقات او را برطرف سازد. از طرف دیگر، چطور می‌تواند بزیاد و حال آنکه زاییدن، جدا شدن بخشی از وجود است و این جز با قابلیت حد و مرز ممکن نیست و (الله) احد است و حد و مرزی ندارد. و چطور ممکن است زاییده شده باشد و حال آنکه زاییده شدن با احد بودن قابل جمع نیست؟ نیز چطور می‌تواند همتا داشته باشد؟ همتای او باید احد باشد و حال آنکه احد «دوم» نمی‌پذیرد. وجود همانند او باید صمد مطلق باشد و حال آنکه صمد مطلق، «دو» بردار نیست؛ پس خدا نه فقط همتا ندارد، که همتایی برای او تصور نمی‌گردد. (کتاب ششم، صفحه ۴۴)

۷. آیا سوره «مسد» فقط ابولهب را نفرین می‌کند؟

- بله، زیرا ظاهر سوره این را نشان می‌دهد.
- خیر، بلکه ابولهب یک صفت است و آیه هر کسی که این صفات را داشته باشد، نفرین می‌کند.
- بله، زیرا نفرین همسر ابولهب نیز، به نوعی نفرین خود ابولهب است.
- خیر، بلکه همسرش را نیز نفرین می‌کند.

پاسخ: گزینه ۲ صحیح است. قرآن کتاب فرامگانی و فرازمانی و برای همه و همیشه مفید است. بنابراین سوره مسد فقط ابولهب را نفرین نمی‌کند بلکه او را به عنوان الگوی اخلاقی ذکر می‌کند. یعنی هر کس که مانند او باشد نیز مورد نفرین قرآن است.

۸. چرا در سوره مبارکه «مسد» همسر ابولهب نفرین می‌شود؟

- زیرا همسرش بوده و از او جدا نشده است.
- زیرا او هم مانند ابولهب به اسلام کینه داشته و آتش‌بیار معرکه بوده است.
- زیرا در گردنش طنابی از لیف خرما داشته است.
- این یک استعاره است از این که همراهان انسان‌های بد نیز نفرین می‌شوند.

پاسخ: گزینه ۲ صحیح است. از آن جا که اسلام دین حق و عدالت است، کسی را به خاطر جرم دیگری مجازات نمی‌کند. این که در سوره مسد، برای همسر ابولهب جزایی را در نظر گرفته است، نشان می‌دهد که همسر ابولهب هم مانند خود او به اسلام کینه داشته و آتش‌بیار معرکه بوده است. «همسرش نیز هیزم‌کش کوره دشمنی او با حق است و می‌کوشد آتش کینه و عداوت او نسبت به اسلام خاموش نشده، شعله‌ورتر گردد.» (کتاب ششم، صفحه ۳۹).

۹. جهت هدایتی سوره نصر از کدام دسته آیات بدست می‌آید؟

- آیه ۱

- آیه ۲
- آیه ۳
- تمام آیات

پاسخ: گزینه ۳ صحیح است. در جملات شرطی تکیه کلام بر جواب شرط است مثل این که در جمله «وقتی معلم آمد، او را احترام کن.» احترام کردن مورد نظر است نه آمدن معلم. بنابراین در این سوره، آیه محوری آیه سوم است.

۱۰. جهت هدایتی سوره مبارکه «نصر» چیست؟

- درخواست نصر و پیروزی از خداوند متعال
- وظایف مهم رهبر جامعه اسلامی در شرایط یاری الهی و پیروزی
- وظایف مومنین برای پیروزی در جنگ
- وظایف مومنین برای زمانی که مردم وارد دین الهی می‌شوند.

پاسخ: گزینه ۳ صحیح است. قالب بیانی سوره نصر به صورت جمله شرطیه است که در آن، غالباً جزا یا جواب شرط، گویای جهت اصلی است نه خود شرط. شرط در این سوره، متضمن وعده نصرت و پیروزی و جواب شرط، مبین وظیفه پیامبر به هنگام رسیدن یاری و پیروزی است. با این توجه جواب شرط، یعنی تبیین وظیفه پیامبر به هنگام پیروزی، جهت اصلی سوره خواهد بود نه وعده فتح و پیروزی؛ هرچند که سوره، این وعده را هم داده، اما سخن از جهت‌گیری هدایتی سوره است نه معارف موجود در آن.

۱۱. سوره مبارکه «کافرون» بر اساس چه نیازی با دستور «قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ» آغاز شده است؟ (طراح: حجت‌الاسلام مرتضوی‌نیا)

- کافران می‌خواهند پیامبر را اجبار به پذیرش دین کنند.
- کافران با سلاح مغالطه به میدان آمده‌اند: بدان همانا ما نیز پرستشگران خدای تو هستیم.
- کافران می‌گویند یک سال شما خدای ما را بپرستید، یک سال ما خدای تورا می‌پرستیم.
- کافران بر این باورند که دین ما دین کاملی است و دین پیامبر ناقص است.

پاسخ: گزینه ۲. وقتی کافران دیدند که نمی‌توانند پیامبر را از توحید باز دارند، شروع به مغالطه کردند و گفتند که این قدر بر خدای خود اصرار نداشته باش. چون ما هم خدای تو را قبول داریم، منتها ما می‌گوییم غیر از آن خدای ثابت، معبودان دیگری هم وجود دارند. بنابراین ما خدای تو را داریم می‌پرستیم، پس تو هم بیا و خدای ما را بپرست!

۱۲. کدام گزینه علت سازش‌ناپذیری عبادی و دینی پیامبر و مشرکان را نشان نمی‌دهد؟

- زیرا اگر موحد بخواهد با مشرک سازش کند، باید غیر خدا را هم بپرستد و در این صورت دیگر موحد نخواهد بود.
- زیرا اگر مشرک بخواهد با موحد سازش کند، باید فقط خدا را بپرستد و در این صورت دیگر مشرک نخواهد بود.
- از آن جا که دین مجموعه‌ای از ایمان و اعمال است و عبادت معبود روح آن می‌باشد، همگرا نبودن عبادی پیامبر و کافرین موجب می‌شود که در دین هم سازش نداشته باشند.
- زیرا ممکن است که مشرک بتواند خدای یکتا را بپرستد ولی مومن نمی‌تواند چند خدا را بپرستد چرا که در این صورت دیگر موحد نخواهد بود.

پاسخ: گزینه ۴. با توجه به این که اگر مشرک واقعا خدای احد را بپرستد، دیگر مشرک نمی‌شود؛ معلوم می‌شود که مشرکان هرگز به دین پیامبر روی نخواهند آورد مگر این که از شرک خود دست بردارند. بنابراین گزینه آخر غلط است.

۱۳. اگر سوره توحید را در فضای سیاسی-اجتماعی بخواهیم مطرح کنیم، کدام سوره مناسب است؟

- نصر
- کافرون
- کوثر
- ماعون

پاسخ: گزینه ۲. سوره مبارکه توحید ویژگی‌های خداوند (الله) را بیان می‌کند تا برای هر کسی صفات خدا به خوبی شناخته شود. اما در جامعه برخی می‌گویند که ما هم الله را می‌پرستیم هم معبودان دیگر را. لذا سوره کافرون وارد می‌شود و می‌فرماید که با توجه به این صفات الله، شما تنها وقتی می‌توانید این خدا را بپرستید که موحد شوید و در غیر این صورت نه من خدایان شما را می‌پرستم، نه شما خدای احد مرا می‌پرستید.

۱۴. دو اصل اساسی که سوره «کوثر» به آن اشاره دارد کدام است؟

- اعطای کوثر به پیامبر - ضرورت نماز و تکبیره الاحرام
- ضرورت نماز و تکبیره الاحرام - ابتر بودن دشمنان بدخواه پیامبر
- ضرورت نماز و قربانی کردن - اعطای کوثر به پیامبر برای جریان داشتن نام آن حضرت
- اعطای کوثر به پیامبر - ابتر بودن دشمنان بدخواه پیامبر

پاسخ: گزینه ۴. جهت هدایتی سوره آیات ۱ و ۳ است که در اولی به اعطای کوثر اشاره می‌کند و در آیه سوم دشمنان بدخواه پیامبر را ابتر می‌نامد.

۱۵. با توجه به سوره مبارکه «کوثر»، ابتر به چه معناست؟ (طراح: حجت‌الاسلام مرتضوی‌نیا)

- بی‌ادب
- نا فرجام
- مقطوع النسل
- مورد ب و ج صحیح است

پاسخ: گزینه ۴. ابتر به معنای دم‌بریده و منقطع است که اصطلاحاً به انسانی که فرزندان نمی‌شود (مقطوع‌النسل) هم گفته می‌شود.

۱۶. کدام گزینه از سوره مبارکه «ماعون» قابل برداشت است؟

- دین و سیاست باید با هم باشند.
- اسلام و کفر با هم قابل جمع نیستند.
- ایمان و عمل صالح باید با هم باشند.
- ایمان به خدا و نماز باید با هم باشند.

پاسخ: گزینه ۳. چون جهت هدایتی سوره تهدید نمازگزارانی است که دین را تکذیب می‌کنند، بنابراین تاکید دارد که دین فقط ایمان کلامی و نماز خواندن نیست بلکه باید اعمال صالح هم داشت. از جمله به یتیم و بینوا رسیدگی کرد و...

۱۷. در سوره مبارکه «ماعون» کدام ویژگی برای «مکذب دین» تعیین نشده است؟

- راندن شدید یتیم
- ترغیب نکردن بر اطعام بینوا

○ نماز نخواندن

○ ریاکردن و از اموال خود در رفع نیاز دیگران دریغ نمودن

پاسخ: گزینه ۳. این سوره نمی‌گوید که مکذب دین نماز نمی‌خواند، بلکه نمازخوانانی که از نمازشان غافلند را توبیخ و تهدید می‌کند.

۱۸. جهت هدایتی سوره مبارکه «قریش» چیست؟

○ ضرورت توجه به نعمت‌های الهی

○ تاکید بر اهمیت الفت و کسب روزی از طریق کوچ‌های تابستانی و زمستانی

○ ضرورت پرستش خداوند کعبه

○ یادآوری نعمت‌های امنیت و غذا و تاکید بر لزوم شکرگزاری این نعمت‌ها

پاسخ: گزینه ۳ صحیح است. با توجه به فضای سوره مبارکه قریش، می‌بینیم که خداوند نعمت‌های خود به این قبیله را یادآوری می‌کند و

می‌گوید که آن‌ها در قبال این نعمت‌ها یک وظیفه مهم دارند و آن پرستش پروردگار خانه کعبه است.

۱۹. سوره قریش چه مطلبی را می‌خواهد به ما توجه بدهد؟ (طراح: حجت الاسلام مرتضوی‌نیا)

○ توجه به ربّ

○ کوچ تابستانی و زمستانی

○ توجه به خانه خدا

○ توجه به امنیت غذایی و جانی

پاسخ: گزینه ۱ صحیح است. با توجه به فضای سوره مبارکه قریش، می‌بینیم که خداوند نعمت‌های خود به این قبیله را یادآوری می‌کند و

می‌گوید که آن‌ها در قبال این نعمت‌ها یک وظیفه مهم دارند و آن پرستش پروردگار خانه کعبه است. بنابراین تاکید بر وظیفه این قبیله

است نه نعمت‌های آن‌ها. لازمه عبادت پروردگار کعبه نیز، توجه به «رب» است.

۲۰. ساختار سوره فیل چگونه مطرح شد؟ (طراح: حجت الاسلام مرتضوی‌نیا)

○ شرط و جواب

○ از اجمال به تفصیل

○ قسم و جواب قسم

○ مطالب پراکنده

پاسخ: گزینه ۲ صحیح است. در فضایی که دشمنان قرآن کریم و پیامبر اعظم، به پندار شکست‌ناپذیر بودن خود، در برابر حقیقت اسلام

صفا‌آرایی کرده، جز به نابودی آن راضی نمی‌شدند، خداوند داستان اصحاب فیل را یادآوری می‌کند و به این وسیله بیان می‌دارد که از دین

خود در برابر دشمنان محافظت می‌نماید و هیچ کس با هیچ قدرتی نمی‌تواند با او مقابله کند از این رو در آیه اول اصل بحث را مطرح

می‌کند و سپس به تفصیل داستان اصحاب فیل می‌پردازد.

۲۱. در مورد سوره مبارکه «فیل» کدام گزینه صحیح نیست؟

○ این سوره سمبلی برای به تصویر کشیدن این حقیقت است که خداوند از دین خود در برابر دشمنان محافظت می‌کند.

○ این سوره مایه تقویت قلب پیامبر اعظم (صلی‌الله‌علیه‌وآله) و همه رهبران الهی در برابر ابرقدرت‌نمایان است.

○ این سوره در فضایی نازل شد که دشمنان به قدرت اسلام پی برده بودند و برای جلوگیری از شکست، تمام تلاش

خود را می‌کردند.

○ این سوره مایه دلگرمی همه رهبران الهی و مومنان و رعب‌افکن در دل‌های دشمنان ایشان است.

پاسخ: گزینه ۳ صحیح است. فضای سوره به این ترتیب است (کتاب پنجم، صفحه ۵۵): «دشمنان قرآن کریم و پیامبر اعظم، به پندار شکست‌ناپذیر بودن خود، در برابر حقیقت اسلام صف‌آرایی کرده، جز به نابودی آن راضی نمی‌شدند.» در این فضا، خداوند داستان اصحاب قیل را یادآوری می‌کند و به این وسیله بیان می‌دارد که از دین خود در برابر دشمنان محافظت می‌نماید و هیچ کس با هیچ قدرتی نمی‌تواند با او مقابله کند.

۲۲. در مورد صفات اخلاقی که سوره مبارکه «همزه» بیان می‌کند، کدام گزینه صحیح نیست؟

- دوست داشتن مال و مال‌اندوزی، سبب ترس از مرگ و انکار روز جزا می‌شود.
- دنیاگرایی ثروت‌اندوز بر اثر حب مال و آرزوهای دور و درازی که دارد، مرگ را از خود دور می‌بیند و خود را در این دنیا جاودان می‌پندارد.
- دنیاگرایی ثروت‌اندوز، ثروت را نشانه سعادت خویش دانسته، معتقد به ادامه یافتن این سعادت، حتی پس از مرگ خود می‌شود.
- دوست داشتن مال و مال‌اندوزی، سبب خودبرتربینی و در نتیجه عیب‌جویی و بدگویی از دیگران می‌شود.

پاسخ: گزینه ۱ صحیح است. زیرا دنیاگرایی ثروت‌اندوز بر اثر حب مال و آرزوهای دور و درازی که دارد، از مرگ غافل شده، و خود را از آن دور می‌بیند. به علاوه او ثروت را نشانه سعادت خویش دانسته، معتقد به ادامه یافتن این سعادت، حتی پس از مرگ خود می‌شود، بنابراین او احساس ترس از مرگ ندارد که اگر داشت، ای بسا همان احساس ترس، موجب مراقبت و در در نتیجه نجاتش می‌شد.

۲۳. با توجه به سوره مبارکه «همزه»، چه نسبتی بین عیب‌جوی بدگو و عذاب او هست؟

- نسبت خاصی وجود ندارد.
- عیب‌جوی بدگو، دل را می‌شکند، عذاب او هم جهنم شکننده است.
- عیب‌جوی بدگو، با زخم زبان آبروی افراد را می‌برد، عذاب او هم در مقابل دیگران، آبرویش را خواهد برد.
- عیب‌جوی بدگو، رابطه انسان‌ها را خراب می‌کند، عذاب او هم رابطه‌اش را با همه دلبستگی‌هایش از بین می‌برد.

پاسخ: گزینه ۲ صحیح است. در لغت همز، معنای شکستن هست. چرا که عیب‌جویی، طعنه زدن و غیبت کردن، موجب می‌شود که دل فرد بشکند. از طرف دیگر حطمه عذابی شکننده است.

۲۴. بنا بر تدبیر در سوره مبارکه «عصر»، منظور از عصر چیست؟

- امام عصر (عجل‌الله‌تعالی‌فرجه‌الشریف)
- زمان و روزگار
- نماز عصر
- عصر پیامبر اعظم (صلی‌الله‌علیه‌وآله)

پاسخ: گزینه ۲ صحیح است. بر اساس تدبیر ظاهری، باید بین قسم و جواب قسم تناسب باشد. چون در جواب قسم (آیه دوم) فرموده انسان در زبان و خسران است، باید ببینیم این خسران در چه چیزی است. در این جا قسم به کمک ما می‌آید: «قسم به زمانه» که انسان به اقتضای گذر زمان در خسران است.

۲۵. در سوره مبارکه «عصر» بیشترین تاکید روی چه عبارتی است؟

- وَالْعَصْرِ

- إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ
- إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
- وَتَوَّصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَّصَوْا بِالصَّبْرِ

پاسخ: گزینه ۲ صحیح است. تاکید سوره بر این است که انسان به اقتضای گذر زمان دچار خسران می‌شود، سپس گروهی را جدا می‌کند که چهار ویژگی دارند: ایمان، عمل صالح، تواصی به حق و تواصی به صبر. پس تاکید سوره بر آیه دوم است.

۲۶. کدام گزینه با مضمون سوره مبارکه «عصر» تناسب ندارد؟

- در قطع نخل سرکش عمر حیات ما/ چون اره دو سر، نفس اندر کشاکش است
- بنشین بر لب جوی و گذر عمر بین/ کاین اشارت ز جهان گذران ما را بس
- این قافله عمر عجب می‌گذرد/ دریا بدمی که با طرب می‌گذرد/ ساقی غم فردای حریفان چه خوری/ پیش آر پیاله که شب می‌گذرد
- هر لحظه به جستجوی آینده گذشت/ با هر که نشستیم، دم خنده گذشت/ رفتیم بی اجل که مهلت گیریم/ او نیز به خنده گفت: شرمنده؛ گذشت...

پاسخ: گزینه ۳ صحیح است. چنانچه ملاحظه می‌فرمایید، همه گزینه‌ها به این نکته اشاره می‌کنند، که عمر را باید غنیمت شمرد و از لحظه لحظه آن استفاده کرد، اما گزینه دوم به فکر غنیمت شمردن همان لحظات خوشی و فراموش کردن گذر عمر است.

۲۷. با توجه به تدبر سوره مبارکه «تکاثر» کدام گزینه رویکرد انسان‌ها در قبال نعمت‌های خداوند را نشان نمی‌دهد؟

- اگر کسی این نعمت‌ها را دریافت کند ولی به قیامت و جهنم باور نداشته باشد، دچار تکاثر می‌شود.
- اگر کسی این نعمت‌ها را دریافت کند و به قیامت و جهنم باور داشته باشد، خود را در قبال نعمت‌ها مسوول می‌بیند.
- اگر کسی این نعمت‌ها را دریافت کند و به علم یقینی دست یابد، بی‌گمان دوزخ را در این جهان به چشم دل می‌بیند.
- اگر کسی این نعمت‌ها را دریافت کند و به قیامت و جهنم باور داشته باشد، به زیارت مردگان و مقبره‌های آنان می‌رود.

پاسخ: گزینه ۴ صحیح است. در قبال نعمت‌های خداوند، انسان‌ها دو رویکرد را اتخاذ می‌کنند. گروهی به قیامت و عذاب آخرت ایمان ندارند، این‌ها در دنیا به تکاثر روی می‌آورند. اما گروه دوم که به قیامت ایمان دارند، خود را در قبال نعمت‌ها مسوول می‌دانند. با توجه به آیات ۵ و ۶ نیز می‌توان فهمید که سوره بر این نکته تاکید دارد که شما به خاطر بی‌ایمانی به جهنم به تکاثر روی می‌آورید و اگر علم یقینی داشتید، جهنم را می‌دیدید و دیگر دچار تکاثر نمی‌شدید، بلکه شما هم خود را در قبال نعمت‌ها مسوول می‌دانستید.

۲۸. فضای سوره مبارکه «تکاثر» کدام است؟

- فزون خواهی و افزون نمایی دنیوی برخی از آدمیان به جایی رسیده که زیارت قبرهای مردگان را دست مایه فزون‌نمایی خویش قرار می‌دهند و بدین ترتیب از مبدأ و معاد غافل می‌شوند.
- فقر و تهیدستی جامعه را فراگرفته است و مردم در آرزوی کثرت نعمت‌ها هستند.
- دشمنان پیامبر، ایشان را ابتر خوانده‌اند و مسلمانان را نسبت به آینده اسلام نگران کرده‌اند، از این رو خداوند پاسخ می‌گوید.
- گناه و فساد در جامعه فزونی یافته و خداوند و قیامت از یادها رفته است.

پاسخ: گزینه ۱ صحیح است. با توجه به آیه اول و دوم که بیان کننده فضای اصلی سوره است، می‌توان دریافت که گزینه اول صحیح است. ساختار سوره نیز می‌تواند این پاسخ را تایید کند

۲۹. با توجه به سوره مبارکه «قارعه»، موازین ثقیل و موازین خفیف یعنی چه؟

- آنچه بر اساس معیارها و ملاک‌های معنوی و الهی باشد موازین ثقیل، و آنچه بر اساس معیارها و ملاک‌های مادی و دنیوی باشد، موازین خفیف است.
- موازینی که وزن زیاد دارند ثقیل، و موازینی که سبک باشند، خفیف هستند.
- اعمالی که ثواب دارند موازین ثقیل، و اعمالی که گناه است، موازین خفیف هستند.
- اعمال انسان در دو کفه ترازو قرار می‌گیرد که هر کدام سنگین‌تر باشد «ثقیل» و هر کدام سبک‌تر باشد، «خفیف» نامیده می‌شود.

پاسخ: گزینه ۱ صحیح است. موازین ثقیل به معیارها و ملاک‌های استوار و پایدار اطلاق می‌شود (معیارهای معنوی و الهی) و موازین خفیف همان معیارها و ملاک‌های سست و ناپایدار است. (معیارهای مادی)

۳۰. با توجه به سوره مبارکه «قارعه»، تفاوت اعتقادات (بینش‌ها)، علایق و تنفرها (گرایش‌ها) و رفتارهای انسانها (اعمال) در چیست؟

- در تفاوت ارزش‌گذاری‌ها و میزان‌ها
- در تفاوت آنچه که مورد بینش، گرایش و عمل است (موزون‌ها). یعنی بینش، گرایش و عمل به چه چیزی است؟
- در تفاوت مقدار بینش، گرایش و عمل است. یعنی بینش، گرایش و عمل زیاد است یا کم؟
- در تفاوت کسی که بینش گرایش یا عمل دارد. یعنی چه کسی بینش، گرایش یا عمل دارد؟ انسان خوبی است یا بد؟

پاسخ: گزینه ۱ صحیح است. موازین جمع میزان به معنای معیار سنجش است. پس هر کسی میزانش معنوی باشد، ثقیل است و هر کسی میزانش مادی باشد، خفیف است. «آری هر یک از ما با یک نظام ارزش‌گذاری متشکل از میزان‌های اصلی و فرعی فراوان می‌اندیشیم، تمایل پیدا می‌کنیم، متنفر می‌شویم و عمل می‌کنیم.» (کتاب پنجم صفحه ۳۶)

۳۱. با توجه به این سخن علامه طباطبایی که «قسم‌های قرآنی غالباً حجت یا دلیلی بر جواب قسم نیز هست»، چرا در سوره مبارکه «عادیات» به اسب‌هایی که نفس نفس زنان در حال تاختن هستند اشاره شده است؟

- زیرا شان نزول این آیات در مورد امیرالمومنین و سپاه ایشان است که از جنگ باز می‌گشتند در حالی که اسبانشان نفس‌زنان می‌تاختند.
- زیرا اسبان در حال تاخت، مظهر شکوه، زیبایی و قدرت هستند و به این ترتیب صلابت سوگندها دو چندان می‌شود تا اهمیت جواب قسم معلوم گردد.
- زیرا اسبان مخلوقان خدا و نعمت او بر مردم‌اند ولی آن‌ها از این نعمت‌ها غافلند و نسبت به پروردگارشان ناسپاسند.
- زیرا در جواب قسم به زودگذر بودن دنیا اشاره کرده و در قسم به سرعت اسبان در حال تاخت تاکید کرده تا این زودگذر بودن بیشتر معلوم شود.

پاسخ: گزینه ۳ صحیح است. با توجه به جهت هدایتی سوره که «دور کردن انسان از بی‌توجهی و ناسپاسی نسبت به پروردگار» است، معلوم می‌شود که در آیات قسم به نعمت‌های الهی اشاره شده که انسان‌ها از آن‌ها غافلند.

۳۲. با توجه به سوره مبارکه «عادیات»، کدام آیه علت کنود بودن انسان را بیان میکند؟

- وَ الْعَادِيَاتِ ضَبْحًا
- وَ إِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ
- وَ إِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ
- إِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ

پاسخ: گزینه ۳ صحیح است. به متن کتاب پنجم صفحه ۳۰ توجه فرمایید: «انسان، ناسپاس است چون شیفته خیر است. یعنی هر چه را به سود خود می‌داند، دوست می‌دارد و به سوی آن متمایل می‌شود که وصفی فطری و خدادادی است، اما اگر مدیریت نشود و به سوی خدا جهت نگیرد، خودمحوری را به جای خدامحوری می‌نشانند.»

۳۳. با توجه به سوره مبارکه «عادیات»، کدام گزینه دلیل انجام ندادن اعمال نیک و دوری نکردن از اعمال بد را بهتر توضیح می‌دهد؟

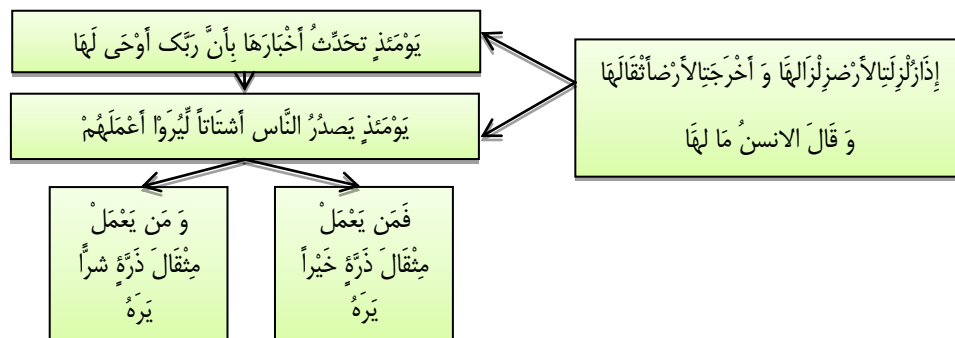
- باور نداشتن روز جزا- نیاز به تامین زندگی مادی
- غفلت از قیامت و حساب- نیاز به تامین زندگی مادی
- لذت تامین زندگی مادی- غفلت از قیامت و حساب
- باور نداشتن روز جزا- غفلت از قیامت و حساب

پاسخ: گزینه ۴ صحیح است. به فضای سوره مبارکه زلزله توجه فرمایید (کتاب پنجم، صفحه ۲۵): «حساب و جزا را باور نداریم و به همین جهت به عمل نیک مبادرت نمی‌کنیم و از عمل بد دوری نمی‌جوییم! یا اگر هم آن را باور داشته باشیم، از دقت و ظرافت آن غفلت می‌ورزیم و از این رو به راحتی از کنار خیر و شرهای کوچک عبور می‌کنیم!»

۳۴. در سوره مبارکه زلزله، کدام دو آیه حوادث بعد از «إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زُلْزَالَهَا» را کامل‌تر تبیین می‌کند؟

- يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا * بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا *
- يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ * فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ *
- فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ *
- يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا * يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ *

پاسخ: گزینه ۴ صحیح است. اگر به نمودار سوره مبارکه زلزله توجه فرمایید، متوجه می‌شوید که این سوره بعد از حادثه زلزله، دو حادثه را معرفی می‌کند: اول آن که زمین خبرهای خود را باز گوید و بر اعمال انسان‌ها گواهی دهد. و دوم اینکه مردم از جایگاه خود در صحنه قیامت پراکنده می‌شوند تا سزای اعمالشان را ببینند.

۳۵. مهم‌ترین سرمایه هر کس چیست؟

- مال

- عمر
- خانواده
- توأصی به حق و توأصی به صبر

پاسخ: گزینه ۲ صحیح است. عمر آن سرمایه‌ای است که به انسان ارزانی شده تا از آن به نحو احسن استفاده کند و در مقابل، رضایت پروردگار و بهشت برین را به دست آورد. مال و خانواده نیز سرمایه هستند اما اهمیت عمر چیز دیگری است، چه این که ممکن است بدون مال و خانواده خوب سعادت‌مند شد، اما بدون استفاده صحیح از عمر، سعادت ممکن نیست.